

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Wydarzenia: Relacja z Małopolskiego Seminarium: „PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE – dobre praktyki, innowacyjne projekty, skuteczne rozwiązania” 18 czerwca 2009 roku Kraków, Komenda Wojewódzka Policji, Kinga Wójcik	4
3. Warto wiedzieć: Zalecenia w zakresie tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i postępowania w sytuacji występowania przemocy, Małgorzata Głuszak	6
4. Dobre praktyki: Działania na rzecz tworzenia lokalnego systemu wsparcia dla ofiar przemocy domowej w ramach Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być Razem” w Cieszynie, Anna Wąsik	7
5. Dobre praktyki: Partnerstwo na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Dąbrowa Tarnowska, Małgorzata Głuszak	10
6. Dobre praktyki: Podsumowanie konferencji naukowo – szkoleniowej pt. „Warunkowe zawieszenie kary i warunkowe zwolnienie – szansa czy zagrożenie?”, Alicja Papierz	13
7. Dobre praktyki: Mediacje rówieśnicze, jako metoda wychowawcza w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, Katarzyna Mimiec	16
8. Warto wiedzieć: System opieki nad dzieckiem i rodziną – część trzecia, Leszek Drozdowski	20
9. Warto wiedzieć: „Pomoc społeczna w sieci”, Karolina Aperlińska	23
10. Wydarzenia: III Małopolski Plebiscyt „Poza Stereotypem” – Senior Roku 2008 – ogłoszony!, Martyna Feliks	24
11. Wydarzenia: Małopolski Konkurs Literacki dla rodzin zastępczych i dzieci z rodzin zastępczych „Moja opowieść o rodzinie zastępczej”, Małgorzata Mróz	26
12. Codzienność Ekonomii Społecznej: Działania na rzecz Ekonomii Społecznej, ARES, Agata Stępień	27
13. Szkolenia PO KL: Projekt systemowy „Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej” realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, POKL, Agnieszka Gajda	29
14. Z Obserwatorium: Kolejne rezultaty działalności, Aleksandra Chudy	30
15. Nowe akty prawne	32

Kwartalnik **es.O.es**

Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie

30-070 Kraków, ul. Piastowska 32

Tel.: 012 422 06 36; fax 012 422 06 36 wew.44

e-mail: biuro@rops.krakow.pl

Zespół redakcyjny:

Wioletta Wilimska – redaktor naczelny

Kinga Wójcik – redakcja numeru

Aleksandra Chudy

Martyna Feliks

Agnieszka Gajda

Katarzyna Mimiec

Anna Łabno

Agata Stępień

Okładka:

Małgorzata Mróz

ISSN

1231-2770

Nakład:

1500 egz.

Wydawnictwo finansowane ze środków
Samorządu Województwa Małopolskiego

Osoby chętne do współpracy zapraszamy do podzielenia się swoimi osiągnięciami i ciekawostkami dotyczącymi problematyki pomocy społecznej z Państwa terenów.

Skład, druk i oprawa:

nr rejestracyjny 0410020755

EXPOL, P.Rybiński, J.Dąbek Spółka Jawna

ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek; tel./fax: (054) 232 37 23, 232 48 73

e-mail: sekretariat@expol.home.pl, <http://www.expol.home.pl>

Szanowni Państwo,

Oddajemy w Państwa ręce drugi tegoroczny numer kwartalnika „es.O.es”. Tradycyjnie jest on w większości poświęcony problematyce przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie.

W niniejszym wydaniu przedstawiamy dwie relacje z konferencji organizowanych przez ROPS w partnerstwie różnych instytucji, w ramach współpracy interdyscyplinarnej. Pierwsza relacja dotyczy Seminarium pn. „PRZECIWDZIŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE-dobre praktyki, innowacyjne projekty, skuteczne rozwiązania”, druga to wnioski i rekomendacje z konferencji szkoleniowo - naukowej pn: „Warunkowe zawieszenie kary i warunkowe zwolnienie - szansa czy zagrożenie?”.

Ponadto przedstawiamy dobre praktyki, związane z uskutecznianiem działań instytucji, służb i organizacji pozarządowych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie z terenu województwa małopolskiego i nie tylko, w postaci: zaleceń w zakresie tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wydanych przez Małopolski Urząd Wojewódzki, projektu związanego z w/w tematyką realizowanego w powiecie dąbrowskim (Fundacja BIS) oraz ciekawym inicjatywom Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być Razem”, spoza naszego województwa.

W dalszej części prezentujemy nową metodę wprowadzaną w placówkach opiekuńczo -wychowawczych – Mediacje Rówieśnicze oraz trzeci z cyklu artykuł poświęcony budowaniu Systemu Opieki nad Dzieckiem i Rodziną .

Ponadto zachęcamy do zapoznania się z wynikami Małopolskiego Konkursu Literackiego dla rodzin zastępczych i dzieci z rodzin zastępczych „Moja opowieść o rodzinie zastępczej” oraz do zgłaszania udziału w III Małopolskim Plebiscycie „Poza Stereotypem” - Senior Roku 2008.

Godne polecenia wydaje się również zapoznanie się z działaniami projektowymi: Akademii Rozwoju Ekonomii Społecznej, Projektu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej i serwisu usługowo – informacyjno – promocyjnego Województwa Małopolskiego - „Wrota Małopolski”.

Gorąco Polecamy
Zespół redakcyjny

Korzystając z okazji, iż nastał długo oczekiwany czas letnich urlopów pragniemy Państwu złożyć życzenia: słonecznej aury, niezapomnianych wrażeń wakacyjnych i udanego wypoczynku.

Dyrekcja oraz Pracownicy Regionalnego Ośrodka
Polityki Społecznej w Krakowie

Relacja z Małopolskiego Seminarium: „PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE – dobre praktyki, innowacyjne projekty, skuteczne rozwiązania”, która odbyła się 18 czerwca 2009 roku w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Krakowie.

Wieloletnie doświadczenia Województwa Małopolskiego w zakresie przeciwdziałania i zwalczania przemocy w rodzinie wskazują na konieczność podejmowania działań zmierzających do zmiany świadomości oraz rozumienia zjawiska przemocy u osób decydujących – kadry kierowniczej instytucji, służb czy osób realizujących zadania pomocowe w tym zakresie. Uwidaczniają również konieczność współdziałania w tej sprawie wszystkich osób, instytucji i służb - na wszystkich szczeblach. Stąd powstał pomysł zorganizowania kolejnego seminarium, które pozwoliłoby zapoznać się z nowymi skutecznymi rozwiązaniami, innowacyjnymi projektami w w/w zakresie, które z powodzeniem wdrażane są w różnych częściach kraju.

Organizatorami tego przedsięwzięcia byli: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Krakowie.

W spotkaniu nad którym patronat objęli: Marszałek Województwa Małopolskiego i Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczyli m.in. Przedstawiciele: Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Fundacji Mederi, Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

„Niebieska Linia”, Górnośląskiego Centrum Zdrowia Dziecka w Katowicach, Urzędu Miasta St. Warszawy, Komendy Miejskiej Policji w Gdańsku oraz laureatka konkursu „Policjant, który mi pomógł”.

Inicjatywa ta wpisała się w realizację zadań zawartych w Ustawie o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie, Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Rządowym Programie Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”, oraz Małopolskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Adresatami seminarium były instytucje, służby, organizacje pozarządowe, policja, kuratorzy zawodowi i społeczni, pracownicy pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia, ośrodków interwencji kryzysowej i specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy - osoby zaangażowane w pomaganie zarówno rodzinom dotkniętym przemocą, jak i osobom czy instytucjom działającym w zakresie pracy z osobami doświadczającymi przemocy (ofiarami) i osobami stosującymi przemoc (sprawcami).

W czasie otwarcia seminarium słowo wstępne wygłosili kolejno: mł.insp. Andrzej Rokita- Małopolski Komendant Wojewódzki Policji w Krakowie, Wio-

letta Wilimska- Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie, Renata Szlachta - Z-ca Dyr. Wydziału Polityki Społecznej MUW, Krzysztof Brzózka – Dyrektor Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Konferencję poprowadziły: Pani kom. Izabela Dobkowska- specjalista Wydziału Prewencji KWP w Krakowie - koordynator seminarium oraz Kinga Wójcik - specjalista ds. pracy z rodziną w ROPS - koordynator tej inicjatywy.

W programie seminarium znalazły się takie prelekcje jak: „Nowości i planowane zmiany w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie” (Katarzyna Łukowska – Z-ca Dyrektora Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych), „Rola przedstawicieli służby zdrowia w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec dzieci oraz zasady prowadzenia interwencji” (dr n. med. Joanna Cielecka-Kuszyk – Fundacja Mederi), Procedura „Niebieski Miś” jako dobra praktyka w zakresie ochrony dziecka krzywdzonego (Tomasz Iwański - Górnośląskie Centrum Zdrowia Dziecka w Katowicach), Program „Tu i teraz. Udział specjalistów w interwencjach domowych w przypadku stosowania przemocy” (asp. Zbigniew Kowalczyk – Komenda Miejska Policji w Gdańsku), Doświadczenia w pracy z ofiarami przemocy w rodzinie z perspektywy laureatki konkursu „Policjant, który mi pomógł” (asp. Agnieszka Makowska – Komenda Rejonowa Policji IV w Warszawie), „Budowanie Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Warszawie – projekt Niebieska Akademia Warszawska” (Danuta Kuciewicz – Naczelnik Wydziału ds. Przeciwdziałania Przemocy

w Rodzinie, Biuro Polityki Społecznej Urzędu Miasta St. Warszawy), „Bite dzieci widzą świat inaczej” – II część kampanii Dzieciństwo Bez Przemocy (Renata Durda – Kierownik Ogólnopolskiego Pogotowia „Niebieska Linia”, Monika Sajkowska – Dyrektor Fundacji Dzieci Niczyje) oraz „Zalecenia w zakresie tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i postępowania w sytuacji występowania przemocy w rodzinie w województwie małopolskim” (Małgorzata Głuszak – Wojewódzki Koordynator Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Wydział Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego).

Seminarium pn. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – dobre praktyki, innowacyjne projekty, skuteczne rozwiązania” – miało stanowić element aktywizujący i mobilizujący społeczności wojewódzkie z terenu kraju do skutecznego zapobiegania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Była to próba stworzenia międzywojewódzkiej platformy wymiany doświadczeń, dobrych praktyk w celu stworzenia interdyscyplinarnej współpracy pomiędzy różnymi służbami i instytucjami na terenie kraju.

Dziękując, wszystkim szanownym prelegentom, gościom, uczestnikom seminarium za udział i zaangażowanie w ulepszenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, żywię głęboką nadzieję, iż tym przedsięwzięciem przyczyniliśmy się do tego.

Kinga Wójcik

*Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
W Krakowie*

Zalecenia w zakresie tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i postępowania w sytuacji występowania przemocy

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493) do zadań wojewody należy w szczególności: „...opracowanie materiałów instruktażowych, zaleceń, procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie dla osób realizujących te zadania oraz monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie...”.

W celu realizacji powyższego zadania przy Wydziale Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego powołany został Zespół Zadaniowy. W jego skład weszli przedstawiciele różnych służb i instytucji (m. in. specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy, ośrodków interwencji kryzysowej, Policji, aresztu śledczego, ośrodków pomocy społecznej, urzędu gminy, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej oraz organizacji pozarządowych) realizujących zadania związane z zapobieganiem i zwalczaniem przemocy w rodzinie na poziomie województwa, powiatu i gminy. W rezultacie ponad półrocznych prac, Zespół opracował dokument pn. „Zalecenia w zakresie tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i postępowania w sytuacji występowania przemocy”.

Opracowany materiał składa się z kilku części kompleksowo opisujących pro-

blematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Pierwszą część stanowi diagnoza skali zjawiska przemocy i stanu realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie małopolskim, oparta o wyniki badań przeprowadzonych przez Wydział Polityki Społecznej, wskazujące na konieczność wsparcia gmin w tworzeniu lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz sprecyzowania zasad postępowania wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

Na wstępie, określone zostały również podstawowe terminy związane z problematyką zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie (pojęcie przemocy w rodzinie, ofiary, sprawcy, świadka, interwencji kryzysowej, interwencji wobec osoby stosującej przemoc, poradnictwa, psychoterapii, psychoedukacji oraz terapii).

Kluczową część dokumentu stanowią zalecenia dla gmin w zakresie tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które zawierają wskazówki dotyczące tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy oraz ogólne wytyczne w zakresie postępowania wobec problemu przemocy w rodzinie – zalecenia dla gmin i pracowników socjalnych.

Dokument zawiera również informacje dotyczące wdrażania procedury Niebieskie Karty w pomocy społecznej, stanowiące instrukcję do realizacji pro-

cedury. Szczególną uwagę zwraca się tutaj na rolę procedury Niebieskie Karty i określenie sytuacji, w której niezbędne jest jej zastosowanie. Zaprezentowano także ramowy schemat postępowania wobec problemu przemocy w rodzinie.

Ostatnia część Zaleceń poświęcona została opisowi procedury Niebieskiej Karty, realizowanej przez Policję, w oparciu o Zarządzenie nr 162 KGP, z dnia 18 lutego 2008 roku, w celu przybliżenia pracownikom instytucji pomocy społecznej zadań Policji w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie oraz obowiązków policjantów na poszczególnych etapach realizacji procedury Niebieskie Karty.

Opracowane zalecenia mają charakter rekomendacji stworzonych w celu doprecyzowania zapisów ustawowych i sposobów ich realizacji. Stanowią ogólne ramy dla postępowania wobec przemocy oraz wymagają uszczegółowienia

i dopasowania, stosownie do uwarunkowań środowiska lokalnego. Zastosowanie zawartych w zaleceniach propozycji powinno ułatwić tworzenie skutecznego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na poziomie lokalnym oraz prowadzenie interwencji w sytuacjach występowania przemocy.

Zalecenia zostały rozesłane do wszystkich gmin w województwie małopolskim i udostępnione na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, w zakładce OGŁOSZENIA RÓŻNE. W celu upowszechnienia zaleceń i ich wdrożenia, planowane są spotkania informacyjne z przedstawicielami władz lokalnych.

*Małgorzata Głuszak
Wojewódzki Koordynator
Krajowego Programu Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
Wydział Polityki Społecznej
Małopolski Urząd Wojewódzki*

DOBRE PRAKTYKI

Działania na rzecz tworzenia lokalnego systemu wsparcia dla ofiar przemocy domowej w ramach Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być Razem” w Cieszynie

Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem” od początku swojej działalności, czyli od 1996 r., koncentrowało działania na wzmocnieniu

i poszerzeniu oferty systemu pomocy społecznej na terenie powiatu cieszyńskiego. Działania instytucjonalne w zakresie wspierania rodzin znajdujących

się w trudnej sytuacji i wymagających wsparcia, wydawały się zbyt ograniczone i mało skuteczne. U podłoża sukcesów Stowarzyszenia na tym polu, od samego początku do dnia dzisiejszego, leży ścisła współpraca różnych instytucji, profesjonalistów i osób dobrej woli: gminy Cieszyn, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, pracowników socjalnych, kuratorów, policjantów, pedagogów, psychologów, terapeutów i wolontariuszy. Jednym z ważnych obszarów działań Stowarzyszenia jest udział w budowaniu lokalnego systemu pracy w obszarze przemocy w rodzinie.

Od 1996 r. Stowarzyszenie udziela całodobowego schronienia kobietom i dzieciom – ofiarom i świadkom przemocy domowej. W 1999 r. w ramach programu RP i ONZ uruchomiono specjalistyczny ośrodek Hostel „Przeciw Przemocy – Wyrównać Szanse”, który przejął wszystkie działania związane z pracą w obszarze przemocy. Równolegle, we współpracy z MOPS w Cieszynie, Stowarzyszenie organizowało szereg szkoleń dla profesjonalistów w zakresie problematyki przemocy w rodzinie, telefonu zaufania, procedury Niebieskiej Karty oraz tworzenia systemu oparcia dla ofiar przemocy. Powstał także zespół konsultacyjno – koordynacyjny, którego zadaniem jest do dnia dzisiejszego animowanie lokalnych działań w obszarze przemocy, budowanie przyjaznego i profesjonalnego zaplecza instytucjonalnego oraz usprawnienie współpracy w ramach różnych instytucji działających na rzecz osób doświadczonych przemocą.

W skład zespołu wchodzi przedstawiciele MOPS w Cieszynie, Stowarzyszenia „Być Razem”, Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie, służby kuratorskiej przy Sądzie Rejonowym w Cieszynie, pedagogów cieszyńskich szkół oraz poradni leczenia uzależnień. Organizowane są regularne spotkania informacyjne, wewnętrzne szkolenia, wizyty studyjne. Działanie zespołu oraz funkcjonowanie sieci wsparcia, wpisane jest w Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Cieszyn i zatwierdzone uchwałą Rady Miejskiej. Ze względu na słabe zaangażowanie się powiatu w działania w obszarze przemocy w rodzinie, w okresie ostatnich kilku lat Stowarzyszenie dąży do uruchomienia współpracy z innymi gminami powiatu cieszyńskiego, zachęcając je do aktywnego włączenia się w budowanie powiatowej sieci wsparcia dla ofiar przemocy. Bieżąca działalność Hostelu nie byłaby możliwa bez życzliwości, wsparcia i ścisłej współpracy gmin, z których pochodzą odbiorcy jego działań. Zadaniem Hostelu jest przede wszystkim udzielenie schronienia i uruchomienie działań mających na celu całkowite zatrzymanie przemocy w konkretnych rodzinach. Kontynuacją tych działań musi być realizowana po powrocie, w gminie pochodzenia. Istotne jest, zatem aktywne zaangażowanie się lokalnych instytucji w dalszą długofalową pomoc rodzinie, w trakcie, a także po zakończeniu pobytu w Hostelu.

Hostel prowadzony jest całodobowo, z zapewnieniem dyżurów inter-

wencyjnych, nocnych i świątecznych. Dysponuje 19 miejscami, w tym łóżkiem kryzysowym. Osoby dyżurujące to: pracownicy socjalni, terapeuci, pedagodzy, przeszkoleni w problematyce pomocy psychologicznej, interwencji kryzysowej oraz przemocy w rodzinie. W godzinach od 18.00 do 7.00 funkcjonuje także telefon zaufania. W ramach pobytu w Hostelach zapewniona jest pomoc prawna, socjalna i psychologiczna. Dzieci objęte są opieką pedagoga – w formie zajęć indywidualnych lub grupowych. Konsultacje prawne, pomoc pracownika socjalnego oraz psychologa są dostępne szybko i na miejscu, co jest podstawowym warunkiem skuteczności. Dostępność tych działań jest istotna ze względu na szczególną podatność na pomoc jedynie w krótkim okresie po podjęciu decyzji o odejściu ze środowiska przemocy. Terapia grupowa dla kobiet i dzieci prowadzona jest poza Hostelami, w ramach Centrum Profilaktyki, Edukacji i Terapii „Kontakt”, pierwszego ośrodka uruchomionego przez Stowarzyszenie. Zajęcia te obejmują grupę wsparcia dla kobiet współzależniących i doświadczających przemocy, grupę rozwoju osobistego dla dorosłych i młodzieży, grupę wsparcia dla rodziców, zajęcia rewalidacyjne dla dzieci oraz udział w pracowniach: komputerowej, ceramicznej, plastycznej i fotograficznej. Uczestnictwo w tych zajęciach wiąże się z koniecznością opuszczenia bezpiecznego schronienia, jakim jest Hostel, spotkania się z osobami z zewnątrz. Często jest to możliwe dopiero po pewnym czasie

i stanowi kolejny krok szeroko rozumianej terapii kobiet i dzieci, umożliwia również wsparcie po zakończeniu pobytu w Hostelach.

W ramach Stowarzyszenia działa zespół psychologów i psychoterapeutów, który zajmuje się szeroko rozumianą pomocą, począwszy od interwencji kryzysowej i konsultacji, po terapię osób indywidualnych, par i rodzin, zarówno znajdujących schronienie w ramach ośrodków Stowarzyszenia, jak i osób z zewnątrz. Zespół ten regularnie szkoli się, poddaje superwizji. W latach 2005 – 2006 zespół terapeutyczny brał udział w międzynarodowym szkoleniu z zakresu pracy z ofiarami przemocy seksualnej, w ramach inicjatywy Komisji Europejskiej Daphne II. Szkolenie to pozwoliło poszerzyć zakres profesjonalnych działań w obszarze przemocy o ten najtrudniejszy jej aspekt.

W tworzeniu sprawnie działającego systemu oparcia dla osób doświadczonych przemocą w rodzinie, równie ważne jak sama praca z ofiarami przemocy jest budowanie profesjonalnego, instytucjonalnego zaplecza na każdym etapie tej pracy. W Cieszynie nie byłoby to możliwe bez dobrej woli i ścisłej współpracy Stowarzyszenia z władzami oraz lokalnymi instytucjami.

*Anna Wąsik - psycholog,
psychoterapeuta, kierownik Hostelów
„Przeciw Przemocy - Wyrównać Szanse” oraz
Domu Matki i Dziecka „Słonecznik” - ośrodków
prowadzonych w Cieszynie przez Stowarzyszenie
Pomocy Wzajemnej „Być Razem”,
prywatnie mama dwóch synów.*

Partnerstwo na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Dąbrowa Tarnowska

W 2002r. powiat dąbrowski przystąpił do programu „Przeciw przemocy. Budowanie lokalnych koalicji – interwencje w przemocy domowej”, realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie. Proces budowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie rozpoczęło wówczas 7 dąbrowskich gmin, w tym Dąbrowa Tarnowska. W rezultacie, utworzono lokalną koalicję – interdyscyplinarny zespół, powołany w celu interweniowania w konkretnych przypadkach występowania przemocy w rodzinie.

Od tamtych wydarzeń, na przestrzeni kilku lat, nastąpiło wiele zmian zarówno w obszarze zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, jak i w środowisku lokalnym w gminie Dąbrowa Tarnowska. Wprowadzona w 2005r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie postawiła przed gminą nowe zadania, wymagające systemowego podejścia do problemu przemocy, opracowania długofalowej strategii działań na rzecz zapobiegania i zwalczania tej patologii życia rodzinnego. Nasilająca się publiczna dyskusja o problemie, stopniowe „wychodzenie” przemocy ze sfery tabu, zmieniające się przepisy, nowe zadania wymagają zintensyfikowania działań, budowania strategicznej współpracy i opracowania wspólnej polityki na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Wychodząc naprzeciw wyzwaniom i oczekiwaniom środowiska lokalnego, Fundacja Biuro Inicjatyw Społecznych z Krakowa wraz z Urzędem Miejskim w Dąbrowie Tarnowskiej, przygotowały projekt nakierowany na budowanie partnerstwa na rzecz przeciwdziałania przemocy i złożyły wniosek o dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu VII, Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

W rezultacie uzyskanego dofinansowania, od 1 kwietnia br., na terenie gminy realizowany jest projekt pn. „Integracja podmiotów środowiska lokalnego na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie w Gminie Dąbrowa Tarnowska”.

Głównym celem projektu jest podniesienie skuteczności działań w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Cel ten realizowany jest poprzez:

- rozwijanie długofalowej współpracy pomiędzy różnymi podmiotami z terenu gminy Dąbrowa Tarnowska, działającymi w zakresie rozwiązywania problemów społecznych i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji i organizacji z terenu gminy, zaangażowanych w zapobieganie i zwalczanie przemocy,

- wzmacnianie świadomości problemu przemocy i możliwości jego rozwiązań wśród mieszkańców gminy.

Projekt skierowany jest do dwóch grup docelowych:

- 1) przedstawiciele instytucji i organizacji z terenu gminy Dąbrowa Tarnowska, działających w obszarze zapobiegania i zwalczania przemocy oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- 2) mieszkańców gminy Dąbrowa Tarnowska.

W projekcie zaplanowano do realizacji szereg działań służących wzmocnieniu współpracy służb na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie oraz aktywizacji mieszkańców gminy do udziału w procesie rozwiązywania problemu.

W ramach budowania partnerstwa na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przewidziano:

- szkolenie z zakresu budowania partnerstwa dla przedstawicieli instytucji i organizacji z terenu gminy Dąbrowa Tarnowska (2 dni/16 godz.),
- warsztaty partnerskie – dla uczestników szkolenia przygotowującego do tworzenia partnerstwa, służące wypracowaniu płaszczyzny współpracy na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, zasad współdziałania i komunikacji (5 spotkań warsztatowych/20 godz.); w ramach warsztatów partnerskich uczestnicy będą mieli do wykonania kilka zadań:

- 1) przeprowadzenia diagnozy problemu przemocy w środowisku lokalnym,
- 2) opracowanie założeń i celów gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 3) przygotowanie projektu poradnika i ulotki dot. Problemu przemocy w rodzinie.
- 4) opracowanie projektu imprezy integracyjno-edukacyjnej dla mieszkańców lokalnej społeczności.

Uzupełnienie działań związanych z budowaniem partnerstwa stanowi cykl szkoleń specjalistycznych (6 dni/42 godz.), przeznaczonych dla pracowników instytucji i organizacji zaangażowanych w tworzenie partnerstwa na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie obejmujący:

- 1) prawne aspekty przeciwdziałania przemocy,
- 2) mechanizmy psychologiczne,
- 3) lokalny system przeciwdziałania przemocy,
- 4) procedury postępowania wobec przemocy.

Aby zwrócić uwagę mieszkańców gminy na problem przemocy w rodzinie, poinformować o skutkach przemocy, konieczności reagowania na problem, możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia, zorganizowana zostanie impreza integracyjno-edukacyjna dla mieszkańców gminy.

W projekcie uczestniczą 33 osoby z 19 instytucji z terenu gminy Dąbro-

DOBRE PRAKTYKI

wa Tarnowska, funkcjonujące w dwóch grupach: partnerskiej i szkoleniowej.

Dotychczas zrealizowano szkolenie z zakresu budowania partnerstwa, 2 warsztaty partnerskie oraz szkolenia dotyczące prawnych i psychologicznych aspektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W okresie wakacyjnym uczestnicy projektu będą pracować nad diagnozą problemu przemocy w rodzinie w środowisku lokalnym oraz

opracują projekt poradnika i ulotki. Od września kontynuowane będą warsztaty partnerskie i szkolenia specjalistyczne.

Więcej informacji na temat projektu można znaleźć na stronie internetowej Fundacji Biuro Inicjatyw Społecznych pod adresem: <http://www.bis-krakow.pl/aktualne-projekty/integracja-na-rzecz-przeciwdzialania-przemocy.html>.

„Integracja podmiotów środowiska lokalnego na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie w Gminie Dąbrowa Tarnowska”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

*Małgorzata Głuszak
Koordynator Projektu
Fundacja Biuro Inicjatyw Społecznych
w Krakowie*

Podsumowanie konferencji naukowo – szkoleniowej pt. „Warunkowe zawieszenie kary i warunkowe zwolnienie – szansa czy zagrożenie?”

W dniach 13 – 14 maja 2009 roku w Ośrodku Doskonalenia Kadr Służby Więziennej w Zakopanem miała miejsce konferencja naukowo – szkoleniowa zorganizowana przez: Areszt Śledczy w Krakowie – Podgórzu (dyr.: Renata Niziołek), Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie (dyr.: Jadwiga Pauli), Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego (Prezes: Alicja Papierz), Katedrę Kryminologii Uniwersytetu Jagiellońskiego (kierownik: prof. dr hab. Krzysztof Krajewski) oraz Dom Pomocy Społecznej w Krakowie przy ul. Łanowej (dyr.: Barbara Wąsowicz). Problematyka spotkania dotyczyła dwóch instytucji prawa karnego i związanego z nim prawa penitencjarnego tj. instytucji warunkowego przedterminowego zwolnienia oraz warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności. Obie instytucje, występujące w obrocie prawnym jako środki związane z podaniem sprawcy próbie (środki probacyjne), podstawy uregulowania czerpią z Kodeksu Karnego (Dz. U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 z późn. zm.), a to w art. 69 k.k. i art. 77 k.k. Zgodnie bowiem z art. 69 § 1 k.k. Sąd może warunkowo zawiesić wykonanie orzeczonej m.in. kary pozbawienia wolności nie przekraczającej 2 lat, jeżeli jest to wystarczające dla

osiągnięcia wobec sprawcy celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa. Zgodnie natomiast z art. 77 § 1 k.k., skazanego na karę pozbawienia wolności sąd może warunkowo zwolnić z odbycia reszty kary tylko wówczas, gdy jego postawa, właściwości i warunki osobiste, sposób życia przed popełnieniem przestępstwa, okoliczności jego popełnienia oraz zachowanie po popełnieniu przestępstwa i w czasie odbywania kary uzasadniają przekonanie, iż skazany po zwolnieniu będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni ponownie przestępstwa.

Z uwagi na to, iż problematyka konferencyjna charakteryzowała się wieloaspektowością, do dyskusji zaproszono przedstawicieli różnych środowisk, a w szczególności przedstawicieli służby więziennej, nauki prawa karnego oraz kryminologii, kuratorów sądowych, przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości, a także organizacji pozarządowych, które w swych statutowych zadaniach określiły pomoc udzielaną osobom skazanym.

Prelegenci spotkania, jak również osoby zabierające głos w dyskusji wykazywali, iż polski system karny i penitencjarny, zbudowany wokół przedmiotowych instytucji, napotyka na trudności, a tym samym nie jest systemem ide-

alnym. Przedstawiono obie instytucje w ujęciach koncepcyjnych wykonywania kary pozbawienia wolności, przywołując m.in. koncepcje kryminologiczne do wyjaśnienia przede wszystkim celu stosowania warunkowego zawieszenia kary i warunkowego zwolnienia (dr hab. Barbara Stańdo – Kawecka, UJ). Zaprezentowane zostały również dane statystyczne analizujące warunkowe przedterminowe zwolnienie w uwzględnieniu ilości zgłaszanych wniosków oraz ich rozpatrzenia (dr Ewa Habzda – Siwek, UJ), z których wynikało, iż pozytywne rozpatrzenie wniosków o warunkowe zwolnienie składane przez dyrektorów jednostek penitencjarnych oscyluje na poziomie 95% (2008 rok). Wskazano równocześnie, iż z danych tych wynika pewien schemat stosowany przez sądy, a związany z nakładaniem na skazanego „standardowych” obowiązków. Tym samym wykazano, iż postulat indywidualnego podejścia do każdego skazanego, nie jest postulatem twardo osadzonym w polskiej rzeczywistości. Dlatego też, aby zapobiec tej sytuacji, postulowano konieczność stworzenia obiektywnej i rzeczywistej prognozy skazanego poprzez oszacowanie jego ryzyka powrotu do przestępstwa oraz wcielenie programu what works (Robert Fajferek, AŚ Kraków – Podgórze, dr Mariusz Sztuka, UJ). Opracowany w b.r. nowy druk prognozy kryminologiczno – społecznej, traktujący już w sposób szczegółowy sytuację skazanego poprzez dokonanie analizy różnych czynników ryzyka ma zapobiec dalszej kontynuacji stosowania schematów (Paweł Twaróg, AŚ Kraków – Podgórze).

Ponadto zaprezentowano również kwestię skutków występowania przerw w leczeniu osób uzależnionych od środków odurzających i psychotropowych, które to przerwy są wynikiem zatrzymania takiej osoby, a następnie jej aresztowania (Marek Zygałdo, MONAR). Sformułowano postulat wprowadzenia pełnego dostępu do programów redukcji szkód poprzez edukację, dostęp do sterylizacji sprzętu oraz substytucji lekowych, a także wprowadzenia obowiązkowego odroczenia wykonywania kary pozbawienia wolności za przestępstwa pospolite wobec osób uzależnionych przebywających w placówkach leczniczo – rehabilitacyjnych oraz obowiązkowej zamiany kary pozbawienia wolności za przestępstwa związane z uzależnieniem na okres próby wobec osób kończących leczenie w placówkach leczniczo – rehabilitacyjnych.

Jednocześnie kuratorzy sądowi przedstawili podejmowane przez siebie działania związane z zastosowaniem wobec skazanego dozoru (Marta Zasa-da, SR Kraków – Podgórze). Wskazywali jednak, iż z uwagi na znaczne obciążenie zadaniami, nie mają możliwości w pełni wykonywać swoich obowiązków. Standardy obciążenia kuratorów są bowiem przekroczone o ponad 100% (dot. okręgu krakowskiego).

Postulowano ponadto konieczność uświadomienia sobie warunków, w jakich istnieje i jest wykonywany system karny oraz jego skutków, a ponadto dostosowania go do uregulowań europejskich oraz podjęcia działania w sposób bardziej efektywny (dr hab. Monika Płatek, UW).

Wiele głosów krytyki wypowiedziano w stosunku do dotychczasowego orzecznictwa, wskazując bowiem na brak badania przez sąd podczas prowadzonego postępowania wartości prognostycznej skazanego, a także co ważniejsze, znaczne naruszanie prawa materialnego przy orzekaniu o warunkowym zwolnieniu (prof. dr hab. Stefan Leleń, UŁ). Zauważalną swoistą popularność warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności tłumaczono przede wszystkim faktem ubogości polskiego społeczeństwa, a tym samym trudnościami z wymierzeniem kary grzywny, a także niechęcią do wymierzania kary ograniczenia wolności, mimo iż jest ona karą najbardziej zasadną i rokującą resocjalizację (dr Agnieszka Plich, UJ). Praktyka orzecznicza wskazuje jednak, iż mimo że oskarżony wnosi o wymierzenie w stosunku do siebie kary ograniczenia wolności, napotyka on na sprzeciw prokuratora. Analiza wniosków składanych w trybie art. 335 k.p.k. prowadzi do konkluzji, iż proponowana jest wyłącznie kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem. Natomiast odnośnie warunkowego zwolnienia praktyka orzecznicza kieruje się pewnymi wykształconymi zasadami (okręg krakowski). Jedną z nich jest (dla osób odbywających karę w systemie terapeutycznym) warunek ukończenia terapii z wynikiem pozytywnym - dopóki skazany nie ukończy terapii, nie będzie mógł skorzystać z dobrodziejstwa warunkowego zwolnienia, albowiem opinia jednostki penitencjarnej będzie w tym przypadku negatywna (SSO Marek Marewicz, SO Kraków).

Jednocześnie podniesiono konieczność wprowadzenia rozwiązań eliminu-

jących przepisy i praktyki stygmatyzujące osobę skazanego (dr hab. Monika Płatek, UW), a tym samym dostosowanie rozwiązań prawnych do praktyk stosowanych przez Radę Europy oraz Unię Europejską, które postulują podział wykonywania kary pozbawienia wolności w warunkach izolacyjnych, a następnie wolnościowych. Ponadto współczesna polityka karna powinna dążyć do orzekania w mniejszym stopniu kar pozbawienia wolności, również z uwagi na fakt przeludnienia zakładów karnych (dr Aldona Nawój, UŁ). Tym samym wskazano na potencjał przedmiotowych instytucji, prowadzący do zmniejszenia populacji więziennej.

Wartością niniejszej konferencji jest przede wszystkim omówienie różnych stanowisk i podejść prezentowanych przez odmienne środowiska zajmujące się w praktyce instytucją warunkowego zwolnienia oraz warunkowego zawieszenia kary. Przedstawiane poglądy skłaniają do pogłębionej refleksji, a także wskazują niezbicie, iż polski system karny oraz penitencjarny nie jest systemem idealnym i powinien podlegać ciągłej pracy zmierzającej ku udoskonaleniu proponowanych rozwiązań. Tym bardziej spotkania naukowe różnorodnych środowisk i grup zawodowych zasługują na uznanie oraz kontynuowanie.

Alicja Papierz - Przewodnicząca Zarządu Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ukończyła Wydział Prawa i Administracji (kierunek prawo) na Uniwersytecie Jagiellońskim. Poprzez działalność studenc-

ką związała swoją przyszłość z dziedziną kryminologii oraz Katedrą Kryminologii UJ, pisząc obecnie doktorat nt. mediacji po wyroku. W 2006 roku ukończyła szkolenie Polskiego Centrum Mediacji,

na podstawie którego otrzymała certyfikat mediatora. Obecnie pracuje w Sądzie Rejonowym w Krakowie - Podgórz w Wydziale II Karnym.

Mediacje rówieśnicze, jako metoda wychowawcza w placówkach opiekuńczo – wychowawczych

W 2009 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie rozpoczął realizację projektu „Mediacje rówieśnicze, jako metoda wychowawcza w placówkach opiekuńczo – wychowawczych”.

Mediacja jest procesem rozwiązywania sporu lub konfliktu, którego celem jest osiągnięcie porozumienia oraz poprawa relacji przy pomocy mediatora. **Mediator** jest to bezstronna osoba trzecia, która pomaga rozważyć wszelkie możliwe rozwiązania, negocjować je w warunkach współpracy oraz szukać takiego porozumienia, które będzie satysfakcjonujące dla obydwu stron. Natomiast **mediacja rówieśnicza** jest metodą rozwiązywania konfliktów wśród dzieci i młodzieży na terenie szkoły, placówki opiekuńczo – wychowawczej lub resocjalizacyjnej, w obecności mediatora rówieśnika.

Celem głównym projektu jest wdrożenie metody mediacji rówieśniczej, jako metody wychowawczej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W celu jego realizacji założono następujące cele szczegółowe:

1. Przejęcie odpowiedzialności wychowanków za własne postępowanie,
2. Kształtowanie postaw moralnych,

3. Kształtowanie postawy tolerancji,
4. Kształtowanie systemu wartości,
5. Rozwijanie umiejętności komunikacji,
6. Rozwijanie umiejętności rozwiązywania konfliktów.

Do udziału w projekcie zostały zakwalifikowane dwie placówki opiekuńczo – wychowawcze: Specjalistyczna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Parkowa” w Krakowie oraz Gimnazjum Nr 59, Szkoła Podstawowa Nr 59 MOW przy Zespole Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych nr 1 w Krakowie.

Realizacja projektu na mocy podpisanego porozumienia potrwa do końca 2010 roku.

Zaplanowano działania według następujących etapów:

I etap

1. Prezentacja metody i założeń projektu „Mediacji rówieśniczych” oraz uzyskanie zgody na jego wprowadzenie od Dyrektora placówki.
2. Prezentacja metody i założeń projektu „Mediacji rówieśniczych” oraz uzyskanie zgody na jego wprowadzenie od Grona Pedagogicznego.

3. Wybór osób odpowiedzialnych za prowadzenie projektu w placówce – opiekunów mediatorów rówieśników.
4. Prezentacja metody i założeń projektu „Mediacji rówieśniczych” wychowankom.
5. Wybór mediatorów rówieśników – osób godnych zaufania, wzorów do naśladowania, pozytywnych autorytetów.
6. Szkolenie dla opiekunów oraz mediatorów rówieśników nt. zasad prowadzenia mediacji, zadań mediatora, technik wykorzystywanych w mediacji. - 40 godz. szkoleniowych.

II etap

7. Wprowadzenie metody mediacji rówieśniczych, jako metody wychowawczej w placówce.
8. Superwizja i konsultacja pracy opiekunów oraz mediatorów rówieśników.

Początkowo wyłoniono 13 kandydatów (uczniowie gimnazjum i 1 uczeń kl. 6) na mediatorów – rówieśników oraz 4 opiekunów. W pierwszej fazie szkolenia z dalszego udziału zrezygnowało 4 kandydatów. Pozostały 3 dziewczęta oraz 6 chłopców. Szkolenie młodzieży z dwóch placówek odbywało się wspólnie. Po wstępnej fazie integracji przystąpiliśmy do realizacji programu zajęć. Spotkania odbywały się raz w tygodniu, przez ponad dwa miesiące.

Faza wspólnej adaptacji do nowych, warsztatowych warunków uczenia się nie

była łatwa. Młodzież była z jednej strony niepewna nowej sytuacji, jak i siebie nawzajem, z drugiej zaś strony już zaciekawiona tematem mediacji rówieśniczych. Myślę, że właśnie to zaciekawienie miało niebagatelny wpływ na dalszą motywację do udziału. Chodzi zarówno o zaciekawienie tematem zajęć, jak i uczestnikami z drugiej placówki. I tak zaczęliśmy szczegółowo określać, co to są mediacje, jakie są zasady i etapy mediacji, jakie techniki komunikacji stosujemy w mediacji. Ćwiczyliśmy umiejętności negocjacji, aby przejść do ćwiczenia symulacji mediacji rówieśniczych. W trakcie naszych spotkań można było wyraźniej zaobserwować postępy uczestników. Coraz chętniej zgłaszali chęć odgrywania ról w scenkach oraz swoje propozycje do ćwiczeń. Pierwsza identyfikacja z rolą nastąpiła w momencie samodzielnego przygotowania swojego monologu mediatora. Im bliżej było końca szkolenia, tym częściej zaczęły pojawiać się również refleksje: czy podołam? To nie jest takie łatwe być mediatorem! Czy inni będą chcieli skorzystać z mojej pomocy? Czy uda mi się zachować bezstronność i powstrzymać się od podsuwania rozwiązań? Próbowaliśmy przygotować się na różne warianty, nawet te trudne.

W ramach projektu nawiązaliśmy współpracę z Gimnazjum w Niepołomicach, które również wdraża metodę mediacji rówieśniczych. Odbyły się dwa spotkania, w trakcie których mieliśmy okazję nie tylko się poznać, ale również wspólnie poćwiczyć symulacje mediacji w mieszanych grupach.

Po zakończeniu szkolenia poprosiliśmy uczestników o wypełnienie ankiety ewaluacyjnej.

I tak na pytanie: Jakie były Twoje motywacje uczestnictwa w szkoleniu dla mediatorów – rówieśników? Młodzież odpowiadała m.in.: „byłam ciekawa co to są mediacje i jak pracuje mediator, chciałam zdobyć nowe doświadczenie i miło spędzić czas”, „chciałam zdobyć dyplom mediatora, który potem można dołączyć do swoich dokumentów, czegoś nowego się nauczyć i zdobyć nowy sposób na życie”, „chciałbym w życiu pomagać ludziom, którzy mają problemy w życiu”, „kto nie ryzykuje, ten nic nie ma”, „nie raz potrzebna była taka osoba w ośrodku, konflikty są ciągle, więc jak tylko nadarzyła się okazja postanowiłem ją wykorzystać”, „mam nadzieję, że mi to pomoże w sprawie sądowej”.

Na pytanie jakich kompetencji nabyłaś/teś w trakcie szkolenia w poszczególnych obszarach (ocenić według w skali od 1 do 5 – gdzie 1 oznacza najniższą ocenę 5 zaś najwyższą):

- **wiedzy na temat mediacji i możliwości ich wykorzystania** średnio oceniono na 4,44 (1 wskazania na 3, 3 wskazania na 4, 5 wskazań na 5),
- **umiejętności komunikacji** średnio oceniono na 4,22 (7 wskazań na 4, 2 wskazania na 5),
- **umiejętności aktywnego słuchania** średnio oceniono na 3,66 (1 wskazanie na 2, 2 wskazania na 3, 5 wskazań na 4, 1 wskazanie na 5)
- **umiejętności rozwiązywania konfliktów** średnio oceniono na 4,11 (1 wskazania na 3, 6 wskazania na 4, 2 wskazań na 5).

Zapytano również o osobiste refleksje po ukończonym szkoleniu, młodzież odpowiadała: „jestem zadowolony z bycia mediatorem”, „było śmiesznie i fajnie, na zajęcia chodziłam chętnie. Nauczyłam się mediować i rozwiązywać konflikty. Myślę, że pomoże mi to również w rozwiązywaniu swoich problemów i konfliktów”, „mam wrażenie, że umiem rozwiązywać konflikty”, „myślę, że spróbuję wykorzystać to czego nauczyłem się na zajęciach. Było fajnie”, „nie spodziewałem się, że będąc w placówce mogę być zaangażowany w taki pasjonujący kurs”, „myślę, że to doświadczenie może mi się przydać w niedalekiej przyszłości”.

Jedna z uczestniczek jest autorką motta, które stało się przesłaniem naszej dalszej pracy:

„Zobacz, zawsze jest racjonalne rozwiązanie, ale nie zawsze potrafisz je dostrzec...”

*Iwona Meysztowicz – Dudziak
– mediator rówieśnik*

Kończąc ten etap projektu Panie opiekunki mediatorów – rówieśników wysoko oceniły jego założenia i dotych-

Wspólne warsztaty mediatorów z Krakowa oraz Niepołomic

Dumny mediator-rówieśnik ze swoją opiekunką

czasową realizację, zwrócili również uwagę na pozytywne zmiany zaobserwowane u swoich wychowanków.

Wkroczyliśmy zatem w II etap projektu. Określiliśmy przykładowe sprawy do mediacji rówieśniczej:

- przezywanie rówieśników ze względu na ich wygląd, ubranie, pochodzenie czy zachowanie,
- obrażanie członków rodziny rówieśników,
- formy molestowania seksualnego tj. wyśmiewanie wyglądu dziewcząt i tego jak się rozwijają, obraźliwe napisy na tablicy czy ścianach,
- kradzieże i chowanie cudzych przedmiotów,

- wyśmiewanie się np. za błędy popełnione na lekcjach,
- odrzucanie tj. nie dopuszczanie do zabawy w grupie,
- bójki, kłótnie i inne nieporozumienia między rówieśnikami.

Przed nami jeszcze dużo pracy. Jak ona będzie przebiegała i jakie będą jej efekty będziemy Państwa informować na naszej stronie internetowej oraz w kolejnych numerach naszego kwartalnika. Do projektu zapraszamy również kolejne zainteresowane placówki.

*Katarzyna Mimiec
Koordynator projektu
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie*

System opieki nad dzieckiem i rodziną – część trzecia

W kolejnej części naszego cyklu związanego z opieką zastępczą sprawowaną przez rodziny opowiemy:

- W jaki sposób zbudować dla dziecka terapeutyczne środowisko w domu, w otoczeniu społecznym i instytucjonalnym (edukacja!)?
- Jakie są fazy zdrowienia dziecka i jakich reguł powinniśmy przestrzegać?
- Jakie techniki pomogą nam w tym procesie?

Na wstępie winni jednak jesteśmy czytelnikowi kilka uwag.

W samo zachwycie nad osiągnięciami człowieka jako istoty myślącej, obdarzonej świadomością zapominamy często o biologicznym podłożu większości naszych reakcji.

Bolesnym dowodem prawdziwości powyższego stwierdzenia jest zjawisko marginalizacji.

Społeczność ludzka – w swoim ogólnym dążeniu do zachowania homeostazy – „odruchowo” spycha na margines życia społecznego wszelkich „odmieńców”. Występuje tu wiele elementów, które łatwo odnaleźć również w świecie stad zwierzęcych.

Nie chcemy, żeby wśród nas, na naszym osiedlu żyli ludzie „z marginesu”. Nie chcemy, żeby z naszymi dziećmi bawiły się dzieci z patologicznych rodzin. Niechętnie godzimy się na obciążanie naszych budżetów wydatkami socjal-

nymi. Nasz altruizm i troska kończą się najczęściej na świątecznych paczkach dla dzieci z domów dziecka. Gdy te jednak dorastają oczekujemy od nich szybkiego (z pewną tolerancją) przystosowania się do reguł społecznych.

Identyczna sytuacja dotyczy dzieci wychowywanych w rodzinach zastępczych, adopcyjnych czy własnych problemowych tyle, że im nie okazujemy nawet tej odrobiny tolerancji jaką obdarzamy czasem dzieci z „biduli”.

Pracując przez wiele lat z dziećmi i młodzieżą z takim właśnie niezwykłym rodowodem, zastanawiałem się wielokrotnie jak sprawić, żeby dzieci te - przed okresem dorastania wyprzedzające często rówieśników dojrzałością, sprytem, odpornością – nie były brutalnie spychane na margines życia społecznego u progu dorosłości.

Potencjał tych dzieci jest bowiem niezwykły ale nie potrafimy go rozwinąć. Ani my – społeczeństwo - ani one same.

Nietrudno jest zdefiniować źródła. Trudniej wiedzę o tych źródłach upowszechnić – czynimy to między innymi w niniejszym cyklu.

Najtrudniej jednak jest realnie pomóc. Dysponujemy ogromnym dorobkiem – niestety w pięknej polskiej tradycji pedagogicznej dotyczy on głównie pomocy w obrębie instytucji (z niewielkimi wyjątkami).

Dlatego w obszarze rodzinnej opieki zastępczej musimy posłużyć się głównie dorobkiem ośrodków zagranicznych

skonfrontowanym z własnym wieloletnim doświadczeniem jako rodziców adopcyjnych, zastępczych, wspierających czy zaprzyjaźnionych.

Po to, żeby naprawdę pomóc skrzywdzonemu kompleksowo dziecku i wprowadzić je w świat społeczny – musimy na wstępie odrzucić wszelkie reguły jakie podpowiada nam własne doświadczenie rodzicielskie czy zawodowe związane z procesem opieki, wychowania, edukacji i terapii „zwykłych dzieci”. *

Żeby przybliżyć spotkanie z tym niewyobrażalnie trudnym zadaniem posłużę się przykładem, który z pewnością jest częścią doświadczeń większości dłu-goletnich i otwartych na dziecko opiekunów zastępczych.

Wyobraźmy sobie, że do rodziny trafia 8 latek, którego rodzice pozbawieni zostali praw rodzicielskich z powodu wieloletniego zaniedbywania, przemocy i wreszcie całkowitego porzucenia dziecka.

Podstawowym zadaniem nowych opiekunów jest od samego początku realizacja obowiązku szkolnego. Chcąc podołać temu zadaniu (wszak pod rygorem odebrania dziecka) od początku wprowadzają dziecko konsekwentnie w reguły domowej dyscypliny – np. higieny i stopniowo obowiązków - w tym obowiązku uczęszczania do szkoły i odrabiania lekcji (w czym zresztą możliwie dziecku pomagają).

Tu biada opiekunom pełnym niespełnionej miłości, bezradnym i oczekującym od dziecka zrealizowania ich wyobrażeń o wdzięczności „biednej sierotki”.

Jak bolesne czeka ich rozczarowanie opisywaliśmy już uprzednio pokazując niektóre mechanizmy.

Na końcu tej drogi czeka na nich odanie dziecka.

Jeśli jednak opiekunowie posiadają stosowną dawkę rodzicielskiej charyzmy – udaje im się osiągnąć posłuszeństwo.

Dziecko przystosuje się do domowych reguł bardzo szybko – jest wszak mistrzem przystosowania – tylko dzięki temu przetrwało.

Zadowolony i nowocześnie myślący opiekun, chcąc osiągnąć i ugruntować posłuszeństwo dziecka, wprowadza do domowego obiegu cały repertuar technik opartych na nagrodach – np. za odrobienie lekcji – zapisywane punkty lub żetony „wymienne” na grę komputerową. Życie z dzieckiem wydaje się być całkiem znośne i satysfakcjonujące. Ze szkołą idzie OK! Opiekun jest przekonany, że dziecko po to odrobiło lekcje, żeby następnego dnia zagrać w ulubioną grę. Behawioralne „sztuczki” działają! – myśli opiekun.

Dziecko oczywiście czasami próbuje zmienić ten stan rzeczy – żeglując w kierunku opisanych powyżej mechanizmów rozładowania napięcia (prowokacje, destrukcja etc.) – jednak nieugięty i konsekwentny opiekun nie wchodzi w „tę grę”.

Mija 6 lat. Dziecko wchodzi w okres dojrzewania. Aktywują się nowe hormony, dziecko staje się większe i silniejsze.

Wychowawcza sielanka pryska niczym mydlana bańka. Dziecko zaczyna się buntować, staje się destruktywne.

„Twardy niczym gład” opiekun nie pozwala na destrukcję więc dziecko sięga po inny repertuar. Rozpoczynają się ucieczki lub autodestrukcja np. samo-okaleczenia, narkotyki, alkohol czy inne zachowania, których funkcją jest jak pa-

miętamy redukcja napięcia/lęku – ukojenie psychicznego bólu, który wzmacniany jest w tym okresie przez „szalejące” hormony. Uwierzmy, że ból ten jest tak wielki, że jego ostatecznym ukojeniem bywa często samobójstwo.

Opiekun ma poczucie ogromnej przegranej co nasila tendencje do wymuszania posłuszeństwa – najczęściej z odwrotnym skutkiem.

Co się stało?

/Zadaje sobie pytania zrozpaczony opiekun./

Dlaczego dotychczasowe metody przestały działać?!

Otóż rzecz w tym, że one nie działały NIGDY.

Cały „proces wychowawczy” odbywał się tylko i wyłącznie „w głowie opiekuna”.

Z punktu widzenia dziecka rzecz bowiem wyglądała następująco:

1. Dziecko nie miało zaspokojonego instynktu przywiązania generującego poczucie bezpieczeństwa – redukującego lęk. W świecie naszego dziecka posłuszeństwo nie miało nic wspólnego z przywiązaniem. Posłuszeństwo wszak oznaczało w jego dotychczasowym życiu ZAGROŻENIE. Lęk nie zniknął – dziecku „zabrano” dotychczasowe sposoby jego redukcji. Dodatkowo - w codziennym życiu w nowej rodzinie dziecko wielokrotnie odtwarzało (nieświadomie) wspomnienia traumatycznych przeżyć na bazie skojarzeń całkowicie niedostępnych i niezrozumiałych dla opiekuna. W cieplej, pomalowanej pastelowymi kolorami kuchni stał jednak stojak z nożami – a nożem właśnie zaatakowała kiedyś naszego dzieciaka pijana matka lub ojciec. Nikt o tym nie wiedział

i nie pamiętało tego także dziecko. „Pamiętało” o tym jednak jego ciało migdałowe (w uproszczeniu) generując za każdym wejściem do kuchni kolejną porcję napięcia – wzbudzając nieświadome reakcje alarmowe. Sen, który dla zdrowego człowieka jest odprężeniem i ukojeniem, dla naszego dziecka był pełen koszmarów – demonów z jego przeszłości wymieszanych z postaciami z gier komputerowych. Te wszystkie doświadczenia (jest to proces tzw. wtórnej traumatyzacji) gromadziły się z okrutną konsekwencją w mózgu dziecka.

2. Z punktu widzenia dziecka nowy opiekun był więc takim samym „oprawcą” jak patologiczny ojciec czy matka – wymuszał przecież na nim posłuszeństwo i narażał (choć nieświadomie) na kolejne traumy! (Proszę nie „buntuj się” w tym miejscu Drogi Czytelniku! – mówimy jedynie o patologicznych wzorcach reakcji i nie oceniamy nikogo). Dziecko odrabiało lekcje dlatego, że po prostu bało się tego nowego „taty”. Był to lęk tym silniejszy, że dziecko tego „nowego” nie znało i nie rozumiało - nie wiedziało jakiego ataku ma się spodziewać. Gra komputerowa nie była w żaden sposób nagrodą skojarzoną z posłusznym odrabianiem lekcji. To nie ten poziom reakcji. Tu „szefem” był lęk i chęć przetrwania.
3. Dlatego właśnie, gdy tylko minął „miodowy czas” dzieciństwa i zaczął się okres dojrzewania okazało się, że jesteśmy tak naprawdę w punkcie wyjścia. Nie wytworzyliśmy w umyśle dziecka wzorców socjalizacyjnych. Wbrew dobrym chęciom i nadziejom nie wpoiiliśmy szacunku do reguł, i zrozumienia pojęcia

kary, i nagrody – związków przyczynowo skutkowych. Stało się tak dlatego, że naruszyliśmy zasadę hierarchiczności działania ludzkiego umysłu i układu nerwowego. Zamiast skoncentrować się na budowaniu fundamentów – bezpiecznej więzi z dzieckiem – budowaliśmy nieświadomie i po społu z dzieckiem dach – świat norm, dyscypliny, pozornych emocji i pozornie racjonalnych wyborów.

Chciałbym Cię Drogi Czytelniku przekonać - jeśli jesteś nowym opiekunem skrzywdzonego dziecka, które przeżyło zbyt wiele w swojej trwającej 50 000 godzin wojnie – musisz najpierw wejść w jego świat.

Musisz znaleźć się razem z dzieckiem „po tamtej stronie lustra”.

Zaakceptować, że początkowo nic nie wiesz i nic nie rozumiesz, jesteś jednak silniejszy i mądrzejszy niż dziecko, dlatego to ty powinieneś wziąć je za rękę i powoli krok po kroku poprowadzić do naszego świata.

Pierwszym krokiem na tej drodze powinno być „oswojenie” - rozumiane jako zbudowanie przywiązania i bazującego na nim zaufania a nie posłuszeństwa. Dopiero kolejnymi krokami będą terapia, rehabilitacja, edukacja, dyscyplina. Na końcu tej drogi jest świat uczuć i świadomego przestrzegania reguł życia społecznego.

Trzymaj dziecko za rękę na tej trudnej drodze.

*Leszek Drozdowski
Koordynator Zespołu SONDiR*

„Pomoc społeczna w sieci”

„Wrota Małopolski” to serwis usługowo – informacyjno – promocyjny Województwa Małopolskiego, dostępny pod adresem www.wrotamalopolski.pl. Realizowane poprzez Portal cele to między innymi: powszechny dostęp internautów do usług publicznych oraz gromadzenie i prezentowanie szerokiego spektrum informacji o wydarzeniach, które mają miejsce w naszym regionie.

Portal podzielony jest na dwie części: Portal Obywatelski, który obejmuje Cyfrowy Urząd i Małopolski Biuletyn Informacji Publicznej (w ramach których wy-

konywane są procedury urzędowe) oraz Portal Informacyjny, obejmujący moduły tematyczne i aktualności z regionu.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, na portalu „Wrota Małopolski”, prowadzi moduł Pomoc Społeczna. Mogą tam Państwo znaleźć wiele niezbędnych informacji, między innymi: bieżące wydarzenia, informacje o organizowanych szkoleniach; wskazówki jak szukać pomocy – numery telefonów zaufania, vademecum, procedury, akty prawne, przydatne linki; bazę instytucji pomocy społecznej w Małopolsce; raporty, badania, statystyki problemów

społecznych; informacje o procedurach uzyskania świadczeń rodzinnych; bazę organizacji pozarządowych działających na terenie Małopolski oraz możliwości uzyskania dotacji; ciekawe publikacje i wydawnictwa; informacje o Małopolskim Obserwatorium Polityki Społecznej, a także innowacyjne metody pracy z rodziną.

Zapraszamy serdecznie Państwa do prezentowania za naszym pośrednictwem, na łamach serwisu, interesujących przedsięwzięć społecznych, które mają miejsce na terenie Państwa gmin i powiatów. Wzajemna współpraca w tym zakresie, umożliwi nam rozpozszechnianie i promocję wydarzeń związanych z pomocą społeczną na terenie naszego regionu, a także pozwoli czy-

telnikom Portalu „Wrota Małopolski” na dotarcie do szczegółowych informacji na temat podejmowanych przez Państwa inicjatyw społecznych.

W związku z tym prosimy o przesyłanie na adres mfeliks@rops.krakow.pl, zwiezlych informacji prasowych, zawierających między innymi: - tytuł (nazwę wydarzenia), krótki wstęp (datę, miejsce wydarzenia), niezbędne informacje (nazwa organizatora, krótka historia itp.), szczegółowy program oraz odnośnik do strony organizatora lub imprezy. Informacje te będą na bieżąco umieszczane na portalu w prowadzonym przez nas module.

*Karolina Aperlińska
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie*

WYDARZENIA

III Małopolski Plebiscyt „POZA STEREOTYPEM”

Senior Roku 2008

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

III Małopolski Plebiscyt „Poza Stereotypem” – Senior Roku 2008 – ogłoszony!

Regionalny Ośrodek Polityk Społecznej ogłosił III Małopolski Plebiscyt „Poza Stereotypem”- Senior Roku 2008. Wzorem lat ubiegłych będziemy wybierać najciekawszą postać starszego pokolenia minionego roku, która zasłużyła na uwagę i wyróżnienie.

Kandydat do tytułu Seniora Roku powinien:

- być liderem społeczności lokalnej,
- aktywnie działać w organizacji pozarządowej, klubie seniora, uniwersytecie trzeciego wieku, grupie nieformalnej itp.,

- bezinteresownie angażować się w pomoc innym,
- udowodnić, że można działać z pasją,
- .....

mówiąc krótko, wymykać się wszelkim stereotypom. Ponadto kandydat musi być mieszkańcem Województwa Małopolskiego i być nieaktywnym zawodowo.

Plebiscyt ma służyć przede wszystkim popularyzacji aktywnie działających seniorów i ich działań, które warto naśladować. Zawsze sylwetki naszych laureatów są szeroko promowane w mediach regionalnych oraz w publikacjach ROPS.

W tym roku honorowy patronat nad Plebiscytem objął Marszałek Województwa Małopolskiego, Pan Marek Nawara oraz: Dziennik Polski, Radio Kraków, TVP Kraków.

Seniorem Roku może zostać więcej niż jedna osoba. W zeszłym roku Kapituła Plebiscytu postanowiła przyznać dwie główne nagrody i wyłoniła Seniora i Seniorkę Roku 2007. Laureatami Plebiscytu zostali **Pani Krystyna Trepka z Klucza i Pan Józef Pitala z Kalwarii Zebrzydowskiej**. Ponadto przyznano trzy honorowe wyróżnienia dla Pań: **Anny Totoń z Nowego Sącza, Zofii Wiksel z Oświęcimia i Romany Szymańskiej- Płęskowskiej z Krakowa**.

Do zgłaszania kandydatów do tytułu Senior Roku 2008 zachęamy przede wszystkim organizacje pozarządowe, podmioty kościelne, jednostki pomocy społecznej, instytucje kultury, administrację publiczną oraz osoby fizyczne.

Laureaci II Małopolskiego Plebiscytu podczas Gali rozdania nagród w Dworcu Białoprądnickim (Fot. Karolina Aperlińska)

Termin nadsyłania zgłoszeń upływa z dniem 11 września 2009 r. (liczy się data stempla pocztowego).

Wszystkie informacje związane z Plebiscytem wraz z regulaminem i kartą zgłoszenia można uzyskać poprzez stronę internetową: www.rops.krakow.pl, osobiście w siedzibie Ośrodka przy ul. Piastowskiej 32 w Krakowie lub drogą mailową pisząc na adres: biuro@rops.krakow.pl.

Pytania można kierować również drogą telefoniczną pod nr 012 422 06 36 wew. 41.

Serdecznie zapraszamy do wzięcia udziału w Plebiscybie!

*Martyna Feliks
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie*

Małopolski Konkurs Literacki dla rodzin zastępczych i dzieci z rodzin zastępczych „Moja opowieść o rodzinie zastępczej”

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, jako organizator konkursu, zakończył przyjmowanie prac konkursowych dnia 31 maja 2009r. Na konkurs wpłynęło łącznie 25 prac, z czego 2 prace spoza województwa, a więc nie spełniające kryteriów konkursu. Prace te, dzięki współpracy z Fundacją Archon + z Myślenic, która organizuje ogólnopolski konkurs literacki Rodzina Roku, zostaną przekazane, za wiedzą autorów, do organizatora w/w konkursu.

Ocenie podlegały zatem 23 prace w 2 kategoriach.

Wszyscy członkowie Kapituły zgodnie przyznali, że zarówno czytanie jak i ocena prac były bardzo trudnymi zadaniami, ze względu na specyfikę tematu, osoby autorów oraz unikalność i ładunek emocjonalny każdej z opisanych historii.

W wyniku obrad Kapituły, która zebrała się dnia 10 czerwca 2009r. zostały nagrodzone następujące prace:

W kategorii „dzieci w rodzinach zastępczych”:

I miejsce przyznano równorzędnie Agnieszce Marczewskiej, 15 lat, za pracę pt. „Aż po wieczność...” oraz Piotrowi Wróblowi, 16 lat za pracę pt. „Podróże po domach”. Oboje laureaci otrzymają nagrody w wysokości 500 zł każdy.

II miejsce przypadło Sylwii Frelich, 15 lat, za pracę pt. „Mój nowy dom,

w którym znalazłam szczęście”. Laureatka otrzyma nagrodę w wysokości 400 zł.

III miejscem została uhonorowana praca rodzeństwa Damiana, Wiktorii i Jakuba Wiśło, 16, 13 i 10 lat, pt. „Nasza rodzina”. W ten sposób Kapituła dostrzegła i doceniła dzieci biologiczne rodziców pełniących funkcję rodziny zastępczej, które de facto także żyją w rodzinie zastępczej i aktywnie włączają się w proces opieki i wychowania, prowadzony przez swoich rodziców. Dzieci otrzymają wspólnie nagrodę w wysokości 300 zł.

W kategorii „rodzice zastępczy” zostali nagrodzeni:

I miejsce - Maria Słonina, 72 lata, za pracę pt. „Satyra po góralsku” – nagroda w wysokości 1000 zł (pomniejszona o 10% podatek ryczałtowy)

II miejsce - Teresa Mrozek, 45 lat, za pracę pt. „WRACAJ! Bo mam awarie w trzech portkach. PĘDEM DO DOMU!!” – nagroda 800 zł (pomniejszona o 10% podatek ryczałtowy)

III miejsce - Elżbieta Kocur, 45 lat, praca pt. „Zawodowa miłość albo spełnione marzenia” – nagroda w wysokości 500 zł.

Rozdanie nagród odbyło się dnia 23 czerwca 2009r. w Myślenickim Ośrodku Kultury i Sportu w Myślenicach podczas Forum Rodzinnej Opieki Zastępczej.

Laureaci Małopolskiego Konkursu Literackiego podczas uroczystego wręczenia nagród, dyrektor ROPS oraz kierownik Działu Polityki Społecznej

*Małgorzata Mróz
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie*

CODZIENNOŚĆ EKONOMII SPOŁECZNEJ

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

AKADEMIA ROZWOJU
EKONOMII SPOŁECZNEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Działania na rzecz Ekonomii Społecznej

W maju odbyły się uroczystości z okazji rocznicy podpisania Małopolskiego Paktu na Rzecz Ekonomii Społecznej - pierwszego w Polsce porozumienia instytucji i organizacji reprezentujących różne sektory i deklarujących chęć współpracy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i jej podmiotów. Uroczystość odbyła się w kontekście kolejnej z rocznic – dwudziestolecia przemian ustrojowych w Polsce i budowania w kraju społecznej gospodarki rynkowej.

Obchody rozpoczęły się od konferencji „**Solidarność dla ekonomii, ekonomia dla solidarności: społeczny wymiar gospodarki czasów kryzysu**”. Celem konferencji było sformułowanie konkretnych propozycji zapisów prawnych do obecnie obowiązujących projektów ustaw regulujących działalność podmiotów ekonomii społecznej.

Drugą część uroczystości stanowił piknik rodzinny **Majówka z Pasją**, który odbył się w przestrzeni Ogrodu Doświadczeń im. Stanisława Lema w Krakowie. W nami-

tach rozmieszczonych na terenie parku swoje usługi i produkty zaprezentowały podmioty ekonomii społecznej z terenu całej Małopolski. Odwiedzający mogli zobaczyć pokaz dzianiny artystycznej i wziąć udział w grze terenowej związanej z ekonomią społeczną. Na dzieci czekał szereg ciekawych zabaw, a wszystkim przybyłym na Majówkę Krakowianom czas umilały wybrki mima i szudlarza.

Majówka była wspólną inicjatywą sygnatariuszy i członków Małopolskiego Paktu. Wszystkim serdecznie dziękujemy i mamy nadzieję, że jest to początek tradycji majowych spotkań z ekonomią społeczną.

W lipcu odbędzie się **Misja Gospodarcza**, której organizatorem jest Konsorcjum ds. Rozwoju Gospodarczego prowincji Kordoba oraz Miejski Instytut Rozwoju stolicy regionu. Do zorganizowania tego wydarzenia zostały zaproszone: Departament Gospodarki i Społeczeństwa Informacyjnego UMWM, Biuro Współpracy Międzynarodowej Kancelarii Zarządu UMWM, Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Małopolski Związek Pracodawców, Krakowski Park Technologiczny, Centrum Transferu Technologii Politechniki Krakowskiej oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie. Celem wizyty jest nawiązanie kontaktów handlowych i zawiązanie współpracy z małopolskimi przedsiębiorcami. Do udziału w tych wydarzeniach zaproszono 60 przedsiębiorców hiszpańskich (w tym przedsiębiorców społecznych) reprezentujących różne branże i około 50 przedsiębiorców polskich.

W programie przewidziano m.in. konferencję z udziałem polityków regionów Małopolski i Andaluzji.

Konferencja Solidarność dla ekonomii, ekonomia dla solidarności społeczny wymiar gospodarki czasów kryzysu, 13 maja 2009 r.

Majówka z Pasją, 23 maja 2009 r.

*Agata Stępień
Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie*

Kontakt:

Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej- Etap I,
e mail: jsulislawska@rops.krakow.pl
ul. Kunickiego 5, I piętro pok. 121-124
30-134 Kraków
tel 012 426 88 10
fax 012 426 88 11
www.ares.rops.krakow.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt systemowy „Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej” realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

W roku 2009 ROPS w Krakowie po raz drugi przystąpił do realizacji projektu systemowego pod nazwą „Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej”. Celem naszego Projektu jest wspieranie integracji społecznej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Cel ten planujemy osiągnąć poprzez organizację różnych form doskonalenia zawodowego, m. in. przez szkolenia, kursy, seminaRIA, warsztaty i hospitację, a także przez świadczenie usług doradczych w zakresie opracowywania i realizacji projektów PO KL oraz działań na rzecz rozwoju pracy socjalnej, w tym instrumentów aktywnej integracji. Nasze szkolenia zgrupowaliśmy w 3 blokach tematycznych. Pierwszy dotyczy wsparcia w zakresie wdrażania projektów w ramach Priorytetu VII PO KL, drugi to doskonalenie umiejętności w zakresie stosowania i finansowania instrumentów aktywnej integracji, doskonalenie w zakresie metodologii i narzędzi pracy socjalnej, umiejętności interpretacji przepisów prawa oraz zarządzania jednostkami pomocy i integracji społecznej. Trzeci blok dotyczy doskonalenia w zakresie rozwoju umiejętności tworzenia zespołów interdyscypli-

narnych oraz działań partnerskich. Nasze działania szkoleniowo-doradcze kierowane są do kadr i wolontariuszy instytucji pomocy i integracji społecznej, przedstawicieli organizacji pozarządowych realizujących działania w zakresie integracji społecznej oraz do innych służb integracji społecznej. Zapraszamy wszystkich zainteresowanych do korzystania z naszej bezpłatnej oferty szkoleniowo-doradczej. Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie internetowej: www.rops.krakow.pl/szkoleniapokl/

Agnieszka Gajda

Projekt systemowy

„Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej”

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Kontakt:

Projekt systemowy „Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej”

e mail: bmagiera@rops.krakow.pl

ul. Lea 112

30-133 Kraków

tel. 012 639 14 40

tel. 012 639 14 61

www.rops.krakow.pl/szkoleniapokl/

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MAŁOPOLSKIE
OBSERWATORIUM
POLITYKI
SPOŁECZNEJ**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kolejne rezultaty działalności

W obecnym numerze „es.O.es” chcielibyśmy Państwu przedstawić kolejne rezultaty działalności Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej.

W kwietniu br. opracowana została Strategia badawcza projektu. Realizując program badawczy Obserwatorium przeprowadzi badania i analizy, które stanowić będą odpowiedź na wcześniej zdiagnozowane luki informacyjne. Zadania badawcze wyłonione w toku wieloetapowego procesu (w tym głównie w oparciu o badanie „Identyfikacja potrzeb informacyjnych w obszarze polityki społecznej 2008”) można podzielić na trzy rodzaje. Pierwszy rodzaj to badania cykliczne: coroczny „Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej” oraz kolejne badanie „Identyfikacja potrzeb informacyjnych z obszaru polityki społecznej” zaplanowane na rok 2010 r., które obejmie rozpoznanie kluczowych obszarów badawczych, a także oczekiwań wobec Obserwatorium w obliczu planowanego kolejnego etapu realizacji. Analiza danych

zastanych zostanie przeprowadzona w ramach realizacji zadań badawczych drugiego typu. Głównym produktem będzie mapa problemów społecznych - corocznie aktualizowane narzędzie obrazujące skalę i dynamikę problemów społecznych w regionie. Trzeci rodzaj, to badania jednorazowe stanowiące odpowiedź na najpilniejsze potrzeby informacyjne animatorów polityki społecznej w regionie. Zaplanowano realizację co najmniej pięciu pogłębionych badań skoncentrowanych na kwestiach: potencjału małopolskich organizacji pozarządowych, warunków życia osób niepełnosprawnych, przemocy w rodzinie, ubóstwa, losów wychowanków małopolskich placówek opiekuńczo - wychowawczych. W miarę możliwości finansowych i organizacyjnych możliwa jest realizacja badań dodatkowych, takich jak diagnoza małopolskich instytucji pomocy i integracji społecznej pod kątem komunikacji pomiędzy instytucjami, analiza sytuacji osób starszych, mieszkańców województwa małopolskiego.

Zapraszamy Państwa do korzystania z Internetowej Biblioteki Małopolskich Obserwatoriów. W Bibliotece będziemy na bieżąco gromadzić różnorodne publikacje wydawane przez kluczowe instytucje administracji publicznej, agendy rządowe, instytuty, agencje badawcze i udostępniać je drogą on-line. W zasobach Biblioteki znajdują Państwo publikacje dotyczące integracji społecznej i równości szans, a także edukacji, rynku pracy czy przedsiębiorczości. Pierwsza z wymienionych kategorii, za której rozwój odpowiedzialne będzie Obserwatorium Polityki Społecznej, obejmie takie obszary tematyczne jak: problemy społeczne, grupy zagrożone wykluczeniem społecznym, rodzina i dziecko, system wsparcia w obszarze integracji społecznej, strategię i doku-

menty programowe, fundusze europejskie a integracja społeczna i równość szans. Biblioteka powstaje we współpracy z Małopolskim Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji na bazie istniejącej Biblioteki Zasobów Informacyjnych. Biblioteka w nowej postaci dostępna będzie ze stron internetowych obu projektów. Zachęcamy Państwa do korzystania z Biblioteki, której zawartość może okazać się przydatna przy opracowywaniu i aktualizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych, programów naprawczych, wniosków o dofinansowanie czy podnoszeniu kwalifikacji.

*Aleksandra Chudy
Małopolskie Obserwatorium Polityki
Społecznej
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie*

Kontakt:

Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej - Etap I,
e-mail: obserwatorium@rops.krakow.pl, tel. 012 661 03 00
www.politykaspoleczna.obserwatorium.malopolska.pl

NOWE AKTY PRAWNE

Dz.U.2009.70.603

ROZPORZĄDZENIE

Autor: Minister Pracy i Polityki Społecznej

Tytuł: Pomoc finansowa udzielana pracodawcom prowadzącym zakłady pracy chronionej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Dz.U.2009.69.596

USTAWA

Autor: Sejm

Tytuł: Zm.: ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Dz.U.2009.69.590

USTAWA

Autor: Sejm

Tytuł: Zm.: ustawa o pomocy społecznej.

Dz.U.2009.68.576

USTAWA

Autor: Sejm

Tytuł: Ratyfikacja Konwencji w sprawie kontaktów z dziećmi, sporządzonej w Strasburgu w dniu 15 maja 2003 r.

Dz.U.2009.68.574

USTAWA

Autor: Sejm

Tytuł: Zm.: ustawa o działach administracji rządowej oraz ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych.

Dz.U.2009.63.520

USTAWA

Autor: Sejm

Tytuł: Zm.: ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii.

Dz.U.2009.62.512

ROZPORZĄDZENIE

Autor: Minister Pracy i Polityki Społecznej

Tytuł: Dokonywanie refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawanie bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Dz.U.2009.57.472

ROZPORZĄDZENIE

Autor: Minister Pracy i Polityki Społecznej

Tytuł: Warunki i tryb dokonywania refundacji kosztów szkolenia pracowników niepełnosprawnych.

Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 417
Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r.
o prawach pacjenta i Rzeczniku
Praw Pacjenta